

BNBO arealer

-Tanker om erstatning og samarbejde

**Lektor Brian H. Jacobsen,
Inst. for Fødevarer og Resouceøkonomi
(IFRO), KU**

Plantekongres 2020

KØBENHAVNS UNIVERSITET

Indlæg

- ✓ **Baggrund (hvad og hvorfor)**
- ✓ **Tanker om drift og compensation**
- ✓ **Erfaringer fra Taksationssager**
- ✓ **Tanker om proces**
- ✓ **Konklusion**

Boringsnære beskyttelsesområder (BNBO)

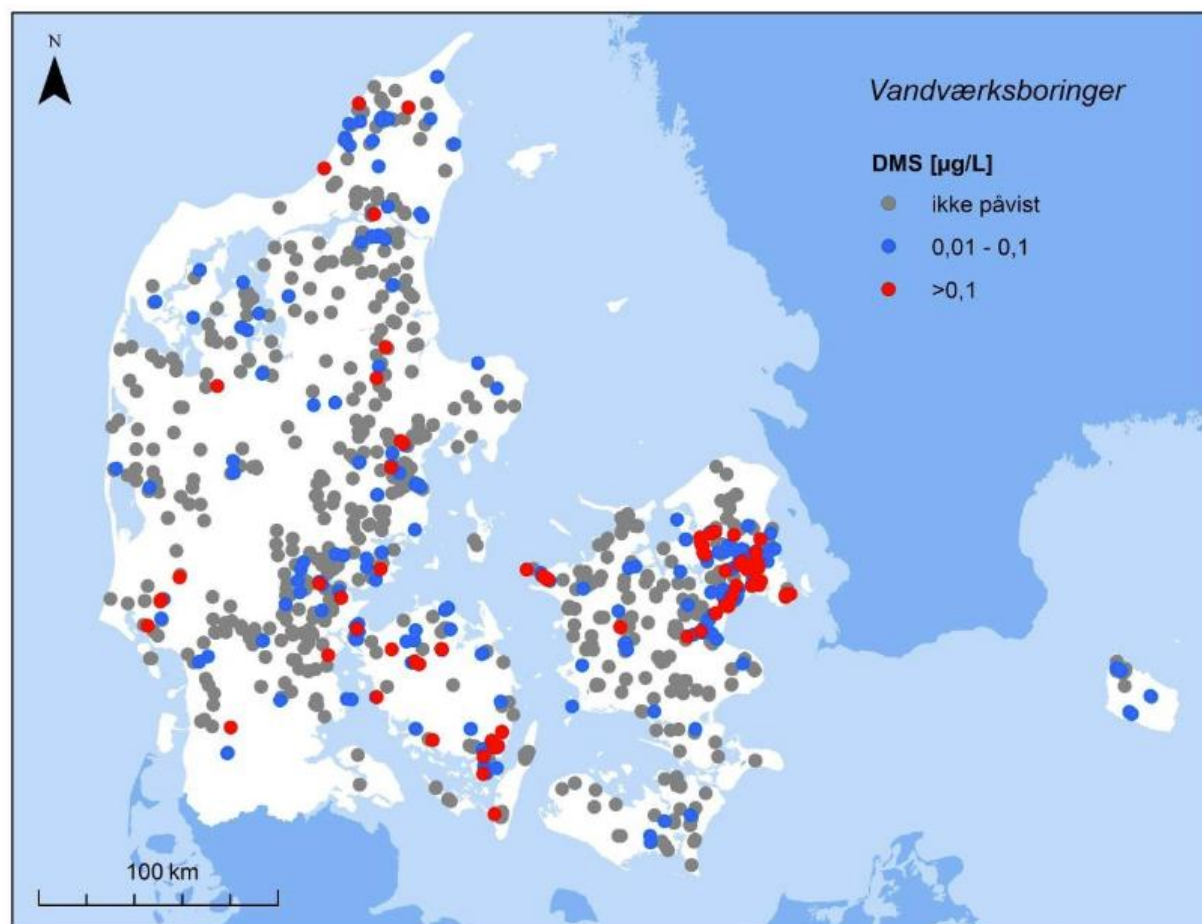
Hvad er det :

Områder der er udpeget nær vandindvindingsboringer for at reducere risikoen for negativ påvirkning af en boring.

"Aftaleparterne bag Pesticidaftalen **2017-2021** har den 11. januar 2019 vedtaget en **tillægsaftale**, der blandt andet pålægger kommunerne at **gennemgå alle BNBO inden udgangen af 2022** med henblik på at vurdere behovet for **yderligere indsats** for at reducere risikoen for forurening med pesticider fra erhvervsmæssig anvendelse i BNBO".

Øget beskyttelse – hvorfor ?

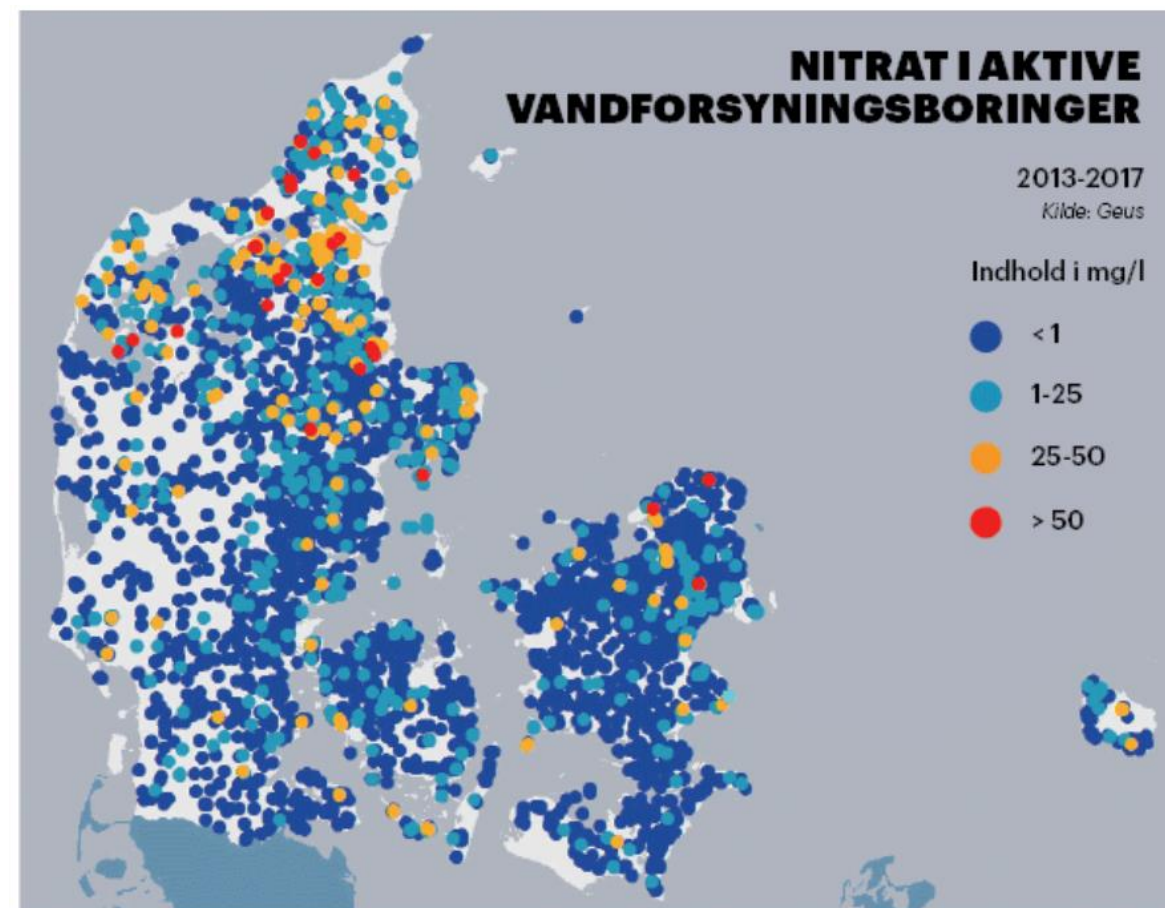
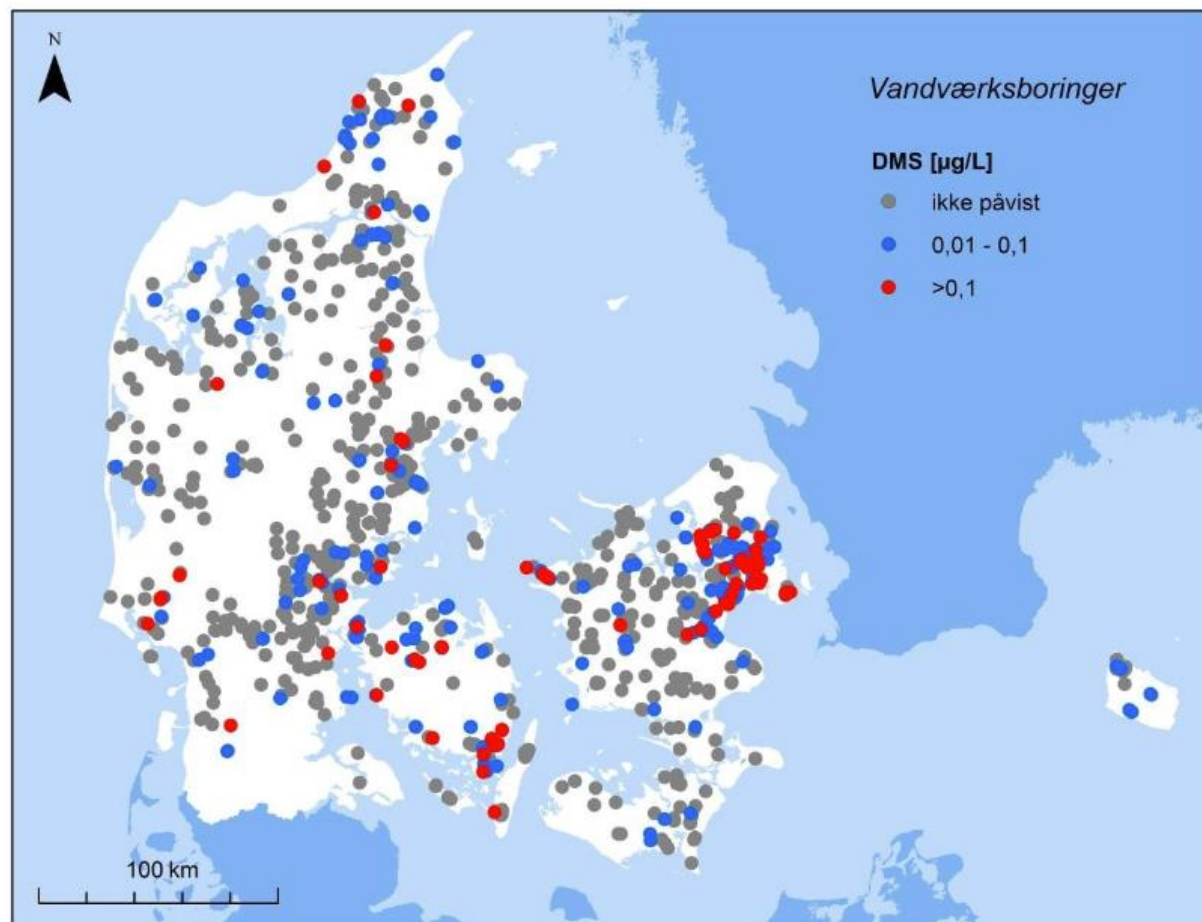
Pesticidrester i over 400 vandboringer.

Fund af nedbrydningsproduktet dimethylsulfamid (DMS) (GEUS, 2019)

Øget beskyttelse – hvorfor ?

Pesticidrester i over 400 vandboringer (MFVM).

Fund af nedbrydningsproduktet dimethylsulfamid (DMS) (GEUS, 2019 og GEUS, 2017)

Plan vedr. boringsnære beskyttelsesområder

- **Fase 1:** Kommunerne gennemgår alle BNBO (landbrug) til og med 2022 og vurderer behovet for yderligere indsatser.

Frivillige aftaler hvor det er muligt.

- **Fase 2:** **Generelt sprøjteforbud** i alle BNBO
Der indføres compensation måske med baggrund i EUs statsstøtte regler.

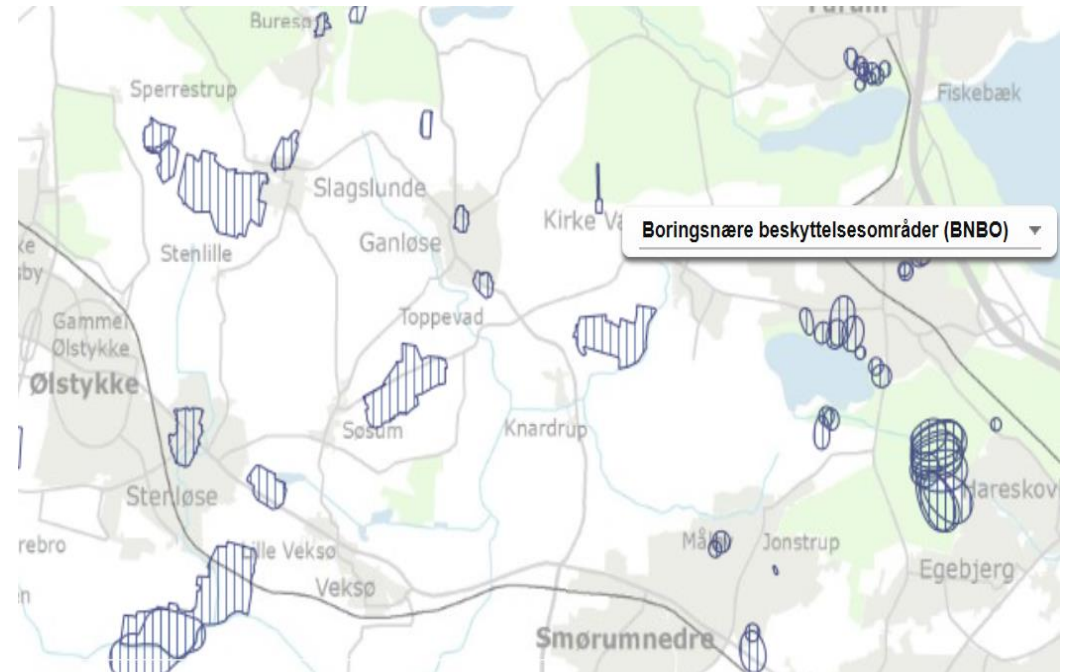
- **Fokus er på pesticidanvendelse**

Tillægsaftale:

Ved påbud:

“Fuld erstatning på markedsvilkår på baggrund af en konkret vurdering af bl.a. den hidtidige anvendelse af arealet, markedsprisen og omfang af restriktioner, der bliver pålagt ejendommen. Landmanden skal ikke lide tab for de pålagte restriktioner.”

Vandforsyningen (forbrugerne) betaler

Kilde: Miljøgis

BNBO areal i alt er 21.000 ha
Heraf ca. 9.000 ha landbrugsarealer
Gns. areal for et område er ca. 3-4 ha.

Muligheder angivet i aftalen

- ✓ **Indgå aftaler om pesticidfri drift**
- ✓ **Opkøb af jorden (+ servitut)**
- ✓ **Økologisk drift**
- ✓ **Skovrejsning**
- ✓ **Flytte boringen**

Erstatningsfastsættelse

- ✓ **Fuldstændig erstatning**
- ✓ **Ingen dobbeltkompensation (økologi/erstat.)**
- ✓ **Konkret og individuel vurdering**
- ✓ **Erhvervsmæssige anvendelse**
- ✓ **Markedsprisen**
- ✓ **Omfang af restriktioner**

Tanker omkring indvirkning på drift af areal

- ✓ Der skal vælges et andet sædskifte
 - ✓ Pesticidfri dyrkning er dyrere på lang sigt end på kort sigt
 - ✓ Nogle vil gerne sælge/bytte jord
 - ✓ Opgørelse af tab indikerer et niveau på **1.000-1.500** kr. pr. ha, men der er **få forsøg efterfølgende** (Bichel udvalg var i 1998-99)
 - ✓ Opdeling af marker er et problem
 - ✓ Andel af bedriften der omfattes kan indgå i vurderingen
 - ✓ Holdning til mulig dyrkning varierer meget mellem landmænd
- ⇒ **Aftaler om større arealer/markering kan være en gevinst for begge parter (fremtidssikring)**

Frivillige aftaler om ændret drift

- ✓ Aftaler med ca. **15 vandværker/vandforsyninger**
- ✓ ca. **300 aftaler** omfattende ca. 5.300 ha.
- ✓ Af disse er ca. **4.000 ha** landbrug og resten aftaler der er koblet til ønsker om skovrejsning (800 ha) eller hvor der er eksisterende skov (550 ha)
- ✓ Aftaler om pesticidfri drift: **Århus, HFOR, Esbjerg og Sønderborg m.fl.**
- ✓ Aftaler om Pesticider og Nitrat ("25 mg/l deklARATION") : **Ålborg og Samsø**

Frivillige aftaler – Hvem deltager ?

- ✓ **Der er en overvægt af**
 - Mindre landbrug**
 - Bedrifter med græs (kvæg eller heste)**
 - Ekstensivt dyrkede arealer**
- ✓ **Undervægt af:**
 - Intensive svinebedrifter**
 - Intensive plantebedrifter**

Takstniveauer anvendt af HOFOR ved frivillige aftaler for pesticidfri dyrkning

Areal kategori	Erstatning (kr./ha)
Landbrugsarealer i omdrift	40 - 50.000
Landbrugsarealer med permanent græs	10.000
Skovarealer	11.000
Naturarealer, søer m.m	0
Udenomsarealer	40.000
Vej, læhegn m.m.	5.000
Bygninger	0

Taksationssager

- ✓ **Pålæg af rådighedsindskrækning (fald i markedsværdi)**
- ✓ **Erstatning for ulemper (transport, hegn m.m.)**
- ✓ **Erstatning for sagkyndig bistand**
- ✓ **År for påbud er afgørende**
- ✓ **Jordpriser : Jylland : 125 – 160.000 kr. pr. ha**
Sjælland : 140 – 225.000 kr. pr. ha

Afgørelser følger stort set oprindeligt tilbud

Frivillige aftaler og taksationssager Engangskompensation (kr./ha)

	Pesticidfri dyrkning	Nitrat servitut
Frivillige aftaler - Udvalgte tilfælde	40 – 60.000 (70 - 80.000)	80 - 110.000 (120 - 150.000)
Taksations- afgørelser	51.000 (Bjellekær)	80 - 130.000

Værdi af arealer uden dyrkning : 20 – 50.000 kr. pr. ha (grundbetaling)

Overvejelser om proces

- ✓ **Landmænd** mener ikke de har gjort noget forkert
- ✓ **Vandforsyning** ønsker en lav pris for forbruger
- ✓ **Samfund** vil betale meget for rent grundvand
- ✓ **Alle ønsker en retfærdig vurdering**
- ✓ Inddrag landbrugseksperter for at sikre den gode tone og faglighed
- ✓ Vær fleksibel omkring arealomfang
- ✓ Der er tale om mange små arealer (standarder?)
- ✓ Kunne man lave et "**rejsehold**" hvor nye øjne ser på sager så ikke alle ender i en retssag? (KL vejledning)

Afrunding

- ✓ **Samfundet** har behov for rent grundvand
- ✓ Landmænd og vandforsyning ønsker begge en **retfærdig vurdering**
- ✓ Prisen betales af **vandforbrugeren**
- ✓ Vandforbrugeren vil gerne betale en del for rent vand (**10-30 øre mere er acceptabelt**)
- ✓ Kunsten bliver at differentiere kompensationen på et grundlag der administrativt giver mening, som er individuelt uden at hver sag koster for meget.

Se mere på www.IFRO.ku.dk

Kilde: Jacobsen, B. H., (2019). Vurdering af erstatningsniveauer i forbindelse med dyrkningsrestriktioner i boringsnære beskyttelsesområder (BNBO), IFRO Udredning, Nr. 2019/22

Hektarpriser på landbrugsjord uden bygninger juni 2014

Område	Kr./ha		
	Nu	Tidligere	Ændring
Vendsyssel	145.000	145.000	0
Himmerland/Thy/Mors/Salling	155.000	150.000	5.000
Midtjylland	140.000	135.000	5.000
Østjylland	160.000	145.000	15.000
Vestjylland	125.000	120.000	5.000
Nordvestjylland	150.000	140.000	10.000
Sønderjylland	140.000	135.000	5.000
Fyn	140.000	140.000	0
Midt- og Vestsjælland	140.000	140.000	0
Sydsjælland/Stevns/Møn	150.000	150.000	0
Lolland/Falster	225.000	175.000	50.000
Bornholm	140.000	140.000	0

Kilde: Finanstilsynet (2014 og 2019).

Note: Finanstilsynet har i Maj 2019 nedjusteret jordprisen for Nordvestjylland til 135.000 kr. pr. ha. (Iversen, 2019)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Total	Øko. i % af konv.
Økologisk landbrug										
6.1. Vårbyg	38,7	39,6	36,5	42,4	40,7	40,2	34,5	32,9	305,5	69
6.2. Hvede	40,0	39,7	40,5	46,7	40,2	35,9	33,0	39,3	315,3	54
6.3. Ærter	27,5	31,0	26,5	27,6	30,3	31,7	28,0	35,7	238,3	68
6.4. Raps	21,5	25,8	35,3	24,4	34,1	27,3	12,3	17,8	198,5	66
6.5. Kartoffler	166,9	129,9	221,0	142,9	187,6	163,3	102,8	130,0	1 244,4	52
Konventionelt landbrug										
6.1. Vårbyg	51,5	53,9	54,4	55,8	56,1	57,9	53,1	57,5	440,2	
6.2. Hvede	65,6	65,7	73,6	72,7	77,2	79,2	71,8	82,4	588,2	
6.3. Ærter	38,4	38,6	41,0	38,9	39,6	49,1	47,3	59,1	352,0	
6.4. Raps	34,2	32,4	36,9	37,8	42,0	42,4	31,2	42,0	298,9	
6.5. Kartoffler	285,1	331,8	295,8	320,1	307,7	290,7	288,1	295,0	2 414,3	